

OBSAH

J. Ružička: Slovenská jazykovedná terminológia	161
Návrh slovenských názvov niektorých cudzokrajných drevín . . .	167
J. Krivosudský: Výber z nemecko-slovenskej terminológie viakovín	173

POZNÁMKY A DISKUSIE

B. Ondruš: Poznámky k slovenskej lekárskej terminológii	185
---	-----

ZPRÁVY

J. Horecký: A. Šternfeld, Smer Mesiac	189
O. Kajanová: F. L. Carreter, Diccionario de terminos filologicos .	191

SLOVENSKÉ ODBORNÉ NÁZVOSLOVIE

ČASOPIS SLOVENSKEJ AKADEMIE VIED

ROČNÍK VIII — 1960 — Číslo 6

Vydáva

Vydavateľstvo Slovenskej akadémie vied v Bratislave

Hlavný redaktor dr. Ján Horecký

Tajomníčka redakcie Gertrúda Tanušková

Redakčná rada: dr. Ferdinand Buffa, dr. Ján Horecký,

Viera Slivková, Gertrúda Tanušková

Redaktorka časopisu Terézia Zacharová

Technický redaktor Vladimír Štefanovič

Redakcia: Bratislava, Klemensova 27

Vychádza mesačne raz

Rozširuje a doručuje Poštová novinová služba v Bratislave

Objednávky prijíma každý poštový úrad aj doručovateľ

Rukopis zadaný v apríli, vytlačený v máji 1960

Ročné predplatné Kčs 24,—. Jednotlivé číslo Kčs 2—

Vytlačili Polygrafické závody, národný podnik, závod 2, Bratislava

Povolené výmerom P/O č. 12067/54-IV/2. K-13*01081

SLOVENSKÁ JAZYKOVEDNÁ TERMINOLÓGIA

Jozef Ružička

Zprávu o slovenskej jazykovednej terminológii možno rozčleniť na tri časti: 1. doterajšia organizácia práce v rámci terminologických komisií Ústavu slovenského jazyka SAV; 2. charakteristika a hodnotenie dosiahnutých a uverejnených výsledkov; 3. predpokladaný postup ďalšieho rozvíjania prác.

I

Záujem slovenských jazykovedcov o otázky jazykovednej terminológie bol vždy živý, preto neprekvapuje, že jednou z najstarších a svojho času najaktívnejších komisií pre odborné názvoslovie pri Ústave slovenského jazyka SAV bola práve Komisia pre jazykovednú terminológiu. Táto komisia sa ustanovila a začala pracovať r. 1950. Od začiatku sa schádzala pravidelne a pracovala intenzívne najmä do polovice roku 1951. V tom čase sa vykonalo veľa drobnej práce. Jej praktickým výsledkom je nielen terminologický slovník *Základná jazykovedná terminológia* (Bratislava 1952), ale aj celý rad drobných štúdií a článkov v časopise Slovenská reč a Slovenské odborné názvoslovie, venovaný výkladu jednotlivých, najmä nových jazykovedných termínov (napr. *základný slovník fond, združené pomenovanie, čapik = uvula, sklad = syntagma, slovná čeľaď, pomenovací základ, rodina jazykov, jazykový typ, flexivny jazyk*).

Po vydaní uvedeného terminologického slovníčka *Základná jazykovedná terminológia* Komisia pre jazykovednú terminológiu fakticky prestala pracovať kolektívne. No práca na slovenskej lingvistickej terminológii sa tým neskončila, ba ani sa neprerušila, nadobudla iba iný — individuálny ráz. Vývinom slovenskej jazykovednej terminológie sa sústavne začala zaoberať pracovníčka Ústavu slovenského jazyka SAV Viera Dubajčíková — Slivková, ktorá doteraz uverejnila v orgánoch Ústavu slovenského jazyka SAV čiastkové výsledky svojho výskumu. Osobitne treba spomenúť jej rozbor Štúrovej

gramatickej terminológii (*Štúrova gramatická terminológia*, SR 21, 1956, 232–237), ako aj úvahu o Bernolákovskej jazykovednej terminológii (*Pranene Bernolákovskej gramatickej terminológii*, SON 5, 1957, 65–68 a *K počiatkom slovenskej terminológii hláskoslovnia*, SON 7, 1959, 129–135).

Spracúvaním terminológii jednotlivých jazykovedných disciplín sa intenzívnejšie a sústavnejšie zaoberali niektorí pracovníci Ústavu slovenského jazyka. Ján Horecký sa zaoberal najmä terminológiou lexikológie a nových smerov jazykovedných (pozri napr. jeho súpis s definíciami alebo opismi *Terminológia terminológii*, SON 6, 1958, 6–13, ako aj jeho stručný súpis *Z anglicko-slovenskej jazykovednej terminológii*, SON 7, 1959, 152–155). Jozef Ružička zasa spracúval terminológiu fonetiky a gramatiky. Rukopisne sú nateraz spracované niektoré skupiny termínov z uvedených oblastí. Okrem toho v rámci recenzií niektorých prírúčiek venoval jednotlivým termínom pozornosť aj Ladislav Dvořák (pozri jeho články v SON 5, 1957, 55–58; SON 6, 1958 86–90 a 185–187; SON 7, 1959, 285–287). Ďalej treba spomenúť aj bystrú konfrontáciu slovenskej a poľskej gramatickej terminológii v článku Ferdinanda Buffu *K charakteristike poľskej a slovenskej základnej gramatickej terminológii* (SON 7, 1959, 161–165).

Po moskovskom sjazde slavistov r. 1958 sa znovu ustanovila aj Komisia pre slovenskú jazykovednú terminológiu ako pracovný orgán Slovenskej slavistickej komisie pri SAV. Táto komisia má v úzkej spolupráci s celoštátnou čs. komisiou jednak riešiť úlohy pridelené Medzinárodnou terminologickou komisiou, jednak aj naďalej spracúvať národnú terminológiu. Práca tejto komisie sa v blízkej budúcnosti rozbehne v plnej miere, a to na základe smerníc, ktoré sa vypracovali na rokovaní Medzinárodnej terminologickej komisie v Prahe v dňoch 11. až 15. marca 1960. Tak sa v našej práci plne uplatnia teoretické východiská i pracovné postupy dohodované na širokej slavistickej platforme.

Pravda, na lingvistickej terminológii sa pracovalo aj pri riešení iných úloh. Spomeniem iba toľko, že pri sústavnom spracúvaní jednotlivých oblastí súčasnej spisovnej slovenčiny usilujeme sa jednak zachytiť príslušné termíny a jednak formulovať ich výklad čo možno v definitívnej podobe. Tak je to v oblasti slovnej zásoby, tu najmä v oblasti odvodzovania slov, a v oblasti morfológie a syntaxe. Táto práca sa koná pri redigovaní konceptov *Slovníka slovenského jazyka* a *Mor-*

fológie spisovnej slovenčiny, teda pri riešení terajších základných úloh Ústavu slovenského jazyka SAV v oblasti súčasného jazyka.

II

Okrem spomínaných jednotlivých článkov z oblasti jazykovednej terminológii pracovalo sa aj na systematickom súpise termínov. Táto práca vyústila v terminologickom slovníku *Základná jazykovedná terminológia*, vydanom v roku 1952 nákladom Slovenskej akadémie vied a umení ako prvé číslo série terminologických slovníkov. Základnou črtou tohto slovníka je zameranie na prax a normatívnosť.

Zameraním na prax – rozumej v prvom rade školskú prax – je daný nielen výber a počet termínov čiže rozsah slovníka, ale aj spôsob spracovania jednotlivých hesiel i celého diela.

V našom terminologickom slovníku sú len termíny používané pri vyučovaní slovenského jazyka na všeobecnovzdelávacích a výberových stredných školách. Iba výnimočne, napr. miestami v oblasti hláskoslovnia, sú aj termíny presahujúce úroveň výučby na stredných školách. Sú to napr. termíny, ktorými sa vyjadruje rozličná poloha hlások v slove (*intervokálna pozícia*, *interkonsonantická pozícia*, *neutralizačná pozícia*...). Preto je aj súbor termínov zo všeobecnej a porovnávacej jazykovedy veľmi chudobný: obmedzuje sa skutočne len na elementárne pojmy. Preto neprekvapuje, že vedno máme v slovníku iba niečo vyše 1000 termínov.

V systematickej časti slovníka sú tieto termíny zoskupené do piatich okruhov: všeobecné jazykovedné pojmy, hláskoslovie, náuka o slove, skladba a slovník. Pravda, aj v rámci týchto tematických okruhov sa dodržiava postup podľa systematickej pojmov. Tak napr. termíny v slovnej zásobe sa členia na termíny vystihujúce všeobecné lexikálne pojmy, potom všeobecné sémantické pojmy, ďalej zmeny významu, potom lexikálne vrstvy štýlové a napokon vrstvy slov podľa pôvodu. Ako vidieť, je tu úsilie podávať termíny v takom poriadku, ako spolu súvisia nimi vyjadrované pojmy. Blížšia súvislosť medzi niektorými termínmi je naznačená aj tým, že termíny podradené v celkovej systematickej iným termínom sú vysádzané so zarážkou. Napr. širšiu pojmu *rezonančná dutina* sú podradené tri užšie pojmy: *hrdelná dutina*, *ústna dutina*, *nosová dutina*. Táto podradenosť sa naznačuje teda

tak, že za termínom *rezonančná dutina* nasledujú so zarážkou termíny *hrdelná dutina*, *ústna dutina* a *nosová dutina*. Podobná podradenosť sa vysťahuje napr. pri termíne *jednočlenná veta* tým, že za ním nasledujú so zarážkou termíny *jednočlenná veta slovesná* a *jednočlenná veta neslovesná* a že za týmto posledným termínom nasledujú so zarážkou zas priradené termíny *jednočlenná veta menná*, *jednočlenná veta citoslovná* a *jednočlenná veta príslovková*.

Termíny sa v našom slovníku nevykladajú. Heslo vyzerať takto: Pre každý pojem sa vymedzuje samostatné heslo. Na čele sa uvádza jediný termín alebo termín najčastejšie používaný spomedzi synonym alebo dublet. Príklad na usporiadania synonym: *nepravá zloženina*, *zložka*. Na prvom mieste je teda častejšie používaný termín: *nepravá zloženina*. Iný príklad: *prechodník*, *slovesná príslovka*. Podobne sa postupuje pri dubletách; napr. *pádová prípona*, *koncovka*; *vetná melódia*, *vetná intonácia*; *násobný dej*, *viacrázový dej*.

Pri domácom termíne sa uvádza aj medzinárodný termín, pravda, iba vtedy, keď sa u nás príslušný medzinárodný termín bežne používa. Preto napr. pri hláskoslovných termínoch *prehláska*, *úženie*, *rozširovanie*, *striednica* atď. niet medzinárodného ekvivalentu. Vzájomný pomer domáceho a medzinárodného termínu sa zväčša rieši tak, že sa na prvé miesto kladie termín častejšie používaný aj v školskej praxi. To znamená, že sa kodifikuje to, čo je v skutočnosti normou. Často je potom na prvom mieste domáci termín, napr. *článkovanie*, *artikulácia*; *striedanie hlások*, *alternácia*; *priklonka*, *enklitika*; *odvodzovanie*, *derivácia*; *vetný sklad*, *predikatívna syntagma*; *bezspojkové spojenie*, *asynđeton*. Inokedy však medzinárodný termín stojí pred domácim, lebo sa častejšie používa, napr. *kontaminácia*, *skríženie väzieb*; *futúrum*, *budúci čas*; *nominativ*, *prvý pád*; *tvarová analógia*, *tvarové vyrovnávanie*. Pravda, v celom rade prípadov ani niet domáceho termínu, alebo i keď je, v praxi sa nepoužíva; preto sa niekedy uvádza iba medzinárodný termín, napr. *desubstantívum*, *deadjektívum*, *aorist*, *perióda*, *postpozícia*, *apostroľ*. Aj tu vidieť, že sa v slovenskej jazykovednej terminológii neuplatňoval purizmus.

Spomenuli sme, že sa v knižke *Základná jazykovedná terminológia* jednotlivé termíny nevykladajú. No vo veľkom počte prípadov sa termíny exemplifikujú zrozumiteľnými príkladmi zo slovenčiny alebo aj ináč (napr. pri termíne *zreteľový datív* sa uvádza príklad: *beda premoženým*; pri termíne *po-množné podstatné meno*, *plurale tantum* sú príklady *ásta*,

kľešte; pri termíne *gnómický prízent* sa zas uvádza, že sa používa v príslovkách). Výnimočne sa tiež konštatuje, že dotýčný jav v slovenčine nejestvuje (napr. pri termíne *aorist*, *imperpektum*, *duď*, *trpné pričastie prítomného času*, *supinum*).

Pravda, veľa termínov ťažko alebo vôbec nemožno sprístupniť príkladom, a preto celý rad hesiel je bez exemplifikácie (napr. termíny *základný slovný fond*, *gramatický rod*, *morféma*, *nazalizácia*, *fonéma*, *priehrada*, *spisovný jazyk*, *jazykový systém*).

Jedným z cieľov tejto terminologickej príručky je ustáľovanie, normovanie základných, pre prax dôležitých termínov. Pre prax sa odporúča termín uvedený vždy na prvom mieste, bez ohľadu na to, či je to národný a či medzinárodný termín. Len vo výnimočných prípadoch sa pri vypracúvaní tejto príručky autori odhodlali navrhnuť a potom aj propagovať a uvádzať do praxe nový národný termín, kde existoval len medzinárodný, ale aj pre prax veľmi potrebný termín. Napr. *sklad*, *určovaci sklad*, *priradovaci sklad* a *vetný sklad* pre medzinárodné termíny *syntagma*, *determinatívna syntagma*, *koordinatívna syntagma* a *predikatívna syntagma*; *vetná príslovka* namiesto *predikatív(um)*; *rozumové slovo* — *intelektuálne slovo*.

V praxi sa ukázalo, že ponechávanie, ba až mierne forsírovanie medzinárodných termínov bolo správne. Možno povedať, že niektoré, svojho času nasilu pretláčané domáce termíny sa neujali, a preto ich bude treba alebo jednoducho vynechať, alebo bude treba rozmýšľať o ich vhodnejšej náhrade v zmysle koordinácie česloslovenskej lingvistickej terminológie. Ako príklady uvádzam: *vravídla* = rečové orgány, *sánka* = dolná čeľusť, *jazyček* = čapík, *vypúlenie perí* = napúšenie perí, *nezdomácnené slovo* = lexikálny citáť.

Veľku možno povedať, že terminologický slovníček *Základná jazykovedná terminológia* je užitočné dielo a že priaznivo ovplyvňuje vyučovanie jazykov na slovenských stredných školách, i keď sa ustanovenia tejto príručky v niektorých učebniciach slovenčiny dôsledne nerespektujú. No súčasne sa ukazujú aj rozličné nedostatky tejto práce, najmä nedostatok vysvetlení vôbec a dokonca aj exemplifikácie vo väčšine prípadov. Tým možno aspoň čiastočne vysvetliť chaos pri istých termínoch v niektorých učebniciach. Súčasne sa ukazuje aj to, že by bolo užitočné zvýšiť rozsah aj úroveň celej príručky,

aby mohla spĺňať svoju úlohu aj na vyššom stupni, než to žiada všeobecno vzdelávacia škola.

III

A nakoniec treba uviesť, že Komisia pre slovenskú jazykovednú terminológiu chystá vydať spomínaný terminologický slovník v podstatne prepracovanej podobe. V tomto novom vydaní sa okrem iného majú odstrániť chyby a nepresnosti v jednotlivých termínoch (napr. *kmeňová prípona*, *doplnkový inštrumentál*, *slovesná príloha*, *rozlučovacie spojenie* = disjunktívne spojenie, *činné prítomného času*, *prívlastňovacie prídavné meno*) a má sa lepšie vystihnúť norma forširovaním najbežnejšieho člena synonymického radu (napr. namiesto *poriadok slov*, *slovosled* – *slovosled*, *poriadok slov*; *násobený dej*, *viacrázový dej* – *viacrázový dej*, *násobený dej*).

Nové vydanie má byť podstatne rozšírené jednak o nové gramatické termíny (ako napr. *vetný základ*, *predponový tvar*, *bezpodmetový zvratný tvar*), jednak o celý rad termínov presahujúcich úroveň vyučovania jazyka na strednej škole (napr. *osobné pasívum*, *neosobné pasívum*, *verbum finitum*, *verbum infinitum*, *slovotvorný model*, *spojovacia morféma*, *nulová morféma*, *formant*). Majú sa tak zachytiť aspoň bežnejšie termíny používané pri výkladoch na filologických fakultách (aj z oblasti moderných filológií).

I keď sa zachová pôvodná štruktúra diela (systematická časť – abecedný ukazovateľ), bude potrebné urobiť najmä v systematickej časti preskupenie v zhode so súčasnou teóriou, že treba presne odlišovať gramatiku od náuky o zvukovej stránke na jednej strane a od náuky o slovnej zásobe na druhej strane.

Heslo bude mať takúto výstavbu:

1. Heslový termín (t. j. termín, ktorý sa pokladá za základný); medzinárodný termín; ďalej jeho český, ruský a nemecký ekvivalent.
2. Výklad termínu s prihliadnutím k synonymám (príp. dubletám) a antonymám.
3. Exemplicácia zo slovenčiny alebo z iného bežného jazyka (čeština, nemčina, francúzština, maďarčina).

Príklad:

Zdvojené spoluhlásky; gemináty;
zdvojené souhlásky; dvojnyje soglasnyje; Doppel-laute

Skupina dvoch rovnakých spoluhlások v rámci jedného slova. Synonymum: *predĺžené spoluhlásky*. Antonymum: *jednoduché spoluhlásky*.

Zdvojené *nn* v slovách *kamenný*, *denňý*, zdvojené *dd* v slovách *oddať*, *preddavok*.

Naznačená práca je náročná. Preto sa jazykovedná terminologická komisia zložila tak, aby každú oblasť mali na starosti vždy dvaja pracovníci skúsení v danej oblasti. Pracovný postup sa rozdelí na etapy: najprv sa majú excerptovať termíny z vyznačených textov; potom sa zostaví súpis termínov podľa vecných okruhov a vyhľadajú sa ekvivalenty; nakoniec sa kolektívne spracujú výklady a exemplifikácia.

Spolupráca s českými jazykovedcami, ktorí majú na starosti jednotlivé úseky českej jazykovednej terminológie, dozaista pomôže zlepšiť našu prácu. Tak sa ľahšie uvedie do súladu s pracovnými podujatiami celoštátnej čs. terminologickej komisie.

Plánuje sa, že sa do roku 1963 nielen dokončí rukopis nového vydania slovenskej jazykovednej terminológie, ale že sa tento rukopis aj vydá nákladom Slovenskej akadémie vied.

NÁVRH SLOVENSKÝCH NÁZVOV NIEKTORÝCH CUDZOKRAJNÝCH DREVÍN

ABIETALES	JEDLOKVETE
Abietaceae	jedľovité
Abietoideae	
Abies A. DIETR.	jedľa
A. cephalonica LK.	j. grécka
A. cilicica CARR.	j. cilická
A. concolor f. violacea BEISSN.	j. srielenistá modravá
A. firma S. et Z.	j. tuhá
A. fraseri (PURSCH.) POIR.	j. Fraserova

A. homolepis f. umbellata MAYR.	j. šupinatá
A. lasiocarpa NUTT.	j. plstnatoplodá
A. lasiocarpa var. arizonica (MERR.) LEMM.	j. plstnatoplodá arizonská
A. nobilis LINDL.	j. vznešená
A. numidica DE LANNNOY	j. numidská
A. sachalinensis MAST.	j. sachalinská
A. veitchii CARR.	j. Veitschova (belavá)
Pseudotsuga CARRIERE	douglaska
P. glauca MAYR.	d. sivá
Tsuga ENDL.	tsuga
T. diversifolia MERT.	t. různolistá
T. heterophylla SARG.	t. západná
T. mertensiana SARG.	t. Mertensova
Picea DIETR.	smrek
P. ajanensis FISCH.	s. ajanský
P. alcockiana CARR.	s. Alcockov
P. canadensis BRITT.	s. kanadský
P. excelsa (LAM.) LINK	s. obyčejný
f. acuminata BECK.	s. o. sprehybaný
f. finedonensis GORD.	s. o. bronzový (finedonský)
f. pendula JACQ.—HÉRINCQ.	s. o. smútočný
f. viminalis CASP.	s. o. previsnutý
f. virgata CASP.	s. o. hadí
P. excelsa borealis GLOERS.	s. o. tajgový
P. excelsa septentrionalis hort.	s. o. severský
P. hondoensis MAYR.	s. hondonský
P. orientalis LINK.	s. kaukazský
P. pungens ENGELM.	s. pichľavý
f. argentea ROS.	s. pichľavý strieborný
f. glauca BEISSN.	s. pichľavý sivý
P. rubra (LAMB.) LINK.	s. červený
P. schrenkiana FISCH. — MEYER.	s. Schrenkov
Larix MILL.	smrekovec
L. dahurica TURCZ.	s. dahurský
L. kurilensis MAYR.	s. kurilský

Pinoideae

Pinus L.	borovica
P. contorta DOUGL.	b. pokrútená
var. latifolia ENGELM.	b. p. širokolistá
P. flexilis JAMES.	b. ohýbná
P. heldreichii CHRIST.	b. Heldreichova
var. leucodermis MARKR.	b. bielokôra
P. koraiensis S. et Z.	b. kórejská
P. lambertiana DOUGL.	b. Lambertova
P. monticola DOUGL.	b. podhorská
P. mugo TURRA	b. horská
subsp. uncinata (ANT.) DOM.	b. h. barinná
var. rostrata (ANT.) DOM.	b. h. b. zobákovitá
var. rotundata (LINK.)	
	DOMIN
P. nigra ARNOLD	b. h. b. zaoblená
subsp. laricio (POIR.) NOVÁK	b. čierna
— calabrica (LOUD.)	b. č. talianska
— corsicana (LOUD.)	b. č. kalabrijská
subsp. pallasiana (LAMB.)	b. č. korzická
	HOLM.
subsp. salzmannii (DUN.)	b. č. Pallasova
	NOVÁK
P. paviflora S. et Z.	b. č. Salzmannova
P. ponderosa DOGL.	b. drobnokvetá
var. scopulorum ENGELM.	b. fažká
P. resinosa AIT.	b. f. horská
P. virginiana MILL.	b. smolnatá
	b. virgínska
Taxodiaceae	tisovcovité
Metasequoia	metasekvoja
M. glyptostroboides HU-CHENG.	m. patišovcovitá
Cryptomeria D. DON.	kryptoméria
C. japonica (L. f.) DON.	k. japonská
Cupressaceae	cyprusovité
Thujoideae	
Thuja L.	tuja
T. occidentalis L.	t. západná

f. hoveyi HOOPES.
T. plicata DON.
f. aureovariegata hort.
T. standishii CARR.

Libocedrus ENDL.

L. decurrens TORR.
Cupressoidae

Chamaecyparis SPACH.

Ch. lawsoniana (MURR.) PARL.
f. erecta viridis hort.
f. glauca BEISSN.
Ch. nootkaensis (LAMB.) SARG.
f. pendula SCHNEID.
Ch. pisifera (SIEB. ZUCC.) ENDL.
var. plumosa MAST.
var. squarrosa MAST.

Juniperodeae

Juniperus L.

J. communis L.
f. cracovica GORD.

RANUNCULALES

Magnoliaceae

Magnolia L.

M. tripetala L.

ROSALES

SAXIFRAGINEAE

Maloideae

Cotoneaster MEDIK.

C. multiflora BGE.

Malus MILL.

M. eleyi HESSE
M. pumila MILL.

t. z. Hoveyova
t. riasnatá
t. r. menlivá
t. Standishova

tujovec

t. zbiehavý

cyprušteč

c. Lawsonov
c. L. zelený
c. L. sivý
c. nutkanský
c. n. previsnutý
c. hrachonosný
c. h. páperovitý
c. h. šupinatý

borievka

b. obyčajná
b. o. krakovská

ISKERNÍKOKVETÉ

magnóliovité

magnólia

m. trojlupienková

RUŽOKVETÉ

skalník

j. krmohokvetý

jabloň

j. Eleyova
j. obyčajná

Amelanchier MEDIK.

A. asiatica S. et Z.
A. florida LDL.

FABALES

(LEGUMINOSALES)

Fabaceae

(Papilionaceae)

Maackia R. et M.

M. amurensis RUPR.

Robinia L.

R. neomexicana GRAY.
R. pseudo-acacia L.
f. bessoniana KIRCHN.

JUGLANDALES

Juglandaceae

Carya NUTT.*

C. cordiformis K. KOCH.
C. glabra SWEET.
C. ovata K. KOCH.
C. tomentosa NUTT.

Juglans L.

J. cordiformis MAXIM.
J. mandschurica MAXIM.
J. sieboldiana MAXIM.

Fagales

Betulaceae

Betula L.

B. dahurica PALL.
B. maximowicziana RGL.
B. nigra L.
B. populifolia MARSH.

muchovník

m. žiljský
m. kvetnatý

BOBOKVETÉ

(STRUKOKVETÉ)

bobovité

motýľokveté)

maackia

m. amurská

agát

a. novomexický
a. biely
a. b. Bessonianov

ORECHOKVETÉ

orechovité

híkória

h. srdcovitá
h. lysá
h. biela
h. pľstnatá

orech

o. srdcovitý
o. mandžuský
o. Sieboldov

BUKOKVETÉ

brezovité

breza

b. dahurská
b. Maximowiczova
b. čierna
b. topoľovitá

Fagaceae
Fagus L.
F. silvatica L.
f. atropurpurea hort.
F. orientalis LIPSKY
Quercus L.
Q. acutissima CARR.
Q. borealis MICHX. f.
var. maxima (MARSH.) ASHE.
Q. coccinea MUENCH.
Q. frainetto TEN.
Q. ilicifolia WANGH.
Q. macranthera FISCH. et MEY.
Q. macrocarpa MICHX.
Q. nigra L.
Q. robur L. em SIMK.
var. tardiflora ČERN.
Q. velutina LAM.

bukovitě
buk
b. lesný
b. l. purpurový
b. kaukazský
dub
d. ostrolistý
d. severský
d. s. veľkoplodý
d. nachový
d. maďarský
d. cezmínolistý
d. veľkokvetý
d. veľkoplodý
d. vodný
d. letný
d. l. neskoropučiaci
d. zamatový

SALICALES
 Salicaceae
Populus L.
P. trichocarpa TORR. et GRAY.

VŘBOKVETĚ
 vřbovitě
topol
t. chlpatoplodý

SAPINDALES
 Aceraceae
Acer L.
A. circinatum PURSH.
A. ginnala MAXIM.
A. pseudoplatanus L.
f. purpurescens PAX.

MYDLOVNÍKOVĚTĚ
 javorovitě
javor
j. okružlolistý
j. mandžuský
j. horský
j. h. purpurový

GERANIALES
 Rutaceae
Phellodendron RUPR.
Ph. amurense RUPR.
Ph. sachalinense SARG.

PAKOSTOKVETĚ
 rutovitě
korkovník
k. amurský
k. sachalinský

MYRTALES
 Elaeagnaceae
Elaeagnus L.
E. multiflora THUNE.

MYRTOKVETĚ
 hlošínovitě
hlošina
h. mnohokvetá

DAUCALES
 (UMBELLIFLORALES)
 Cornaceae
Cornus L.
C. alternifolia L.

MRKVOKVETĚ
OKOLÍKOVĚTĚ)
 svíbovitě
svib
s. striedavolistý

OLEALES
 Oleaceae
Fraxinus L.
F. americana L.
F. cinerea BOSCH.
F. mandschurica RUPR.
F. nigra MARSH.
F. oregona NUTT.
F. pennsylvanica MARSH.
var. lanceolata SARG.

OLIVOKVETĚ
 olivovitě
jaseň
j. americký
j. popolavý
j. mandžuský
j. čierny
j. oregonský
j. pennsylvánský
j. zelený

CONVOLVULALES
 Bignoniaceae
Catalpa JUSS.
C. sepiocsa WARD.

PUPENCOKVETĚ
 bignóniovitě
katalpa
k. nádherná

M. Holubčík

**VÝBER Z NEMECKO-SLOVENSKEJ TERMINOLÓGIE
 VLÁKNOVIN**

Abaka
 Abakafasern
 Abfallpapier
 Affenbrotbaum
 Ahorn

abaka, manila, manilské konope
 abaka, vlákna manilských konopí
 zberový papier
 baobab
 javor

eschenblättriger A.
grossblättriger A.
spitzblättriger A.
tatarischer A.
Akazie
unechte A.
Aleppokiefer
Alfagras
Alge
Aloe
Andentanne
Arasukarie
Arve
Arvenholz
Aspe
Astholz
Bagasse
Balsaholz
Balsampappel
Balsamtanne
Bambus
Bambuspflanze
Bambusrohr
Basilienkraut
echtes B.
Bastfasern
Bastrüster
Bastulme
Baumwolle
Baumwollenstrauch
Baumwollpflanze
Baumwollstaude
Baumwolleabfall
Baumwolleinters
Baumwollfasern
Bergahorn
Bergkiefer
Bergrüster
Bergulme
Birke
nordische B.
Blumenesche
Brasilkiefer

javor jaseňolistý
javor veľkolistý
javor mliečny
javor tatarský
akácia
agát biely
borovica halepská
esparto, halfa
riasa
aloe
araukária brazilska
araukária
borovica limba
borovica limba
topoľ osika
haluzina
bagasa
balsové drevo
topoľ balzamový
jedľa balzamová
bambus
bambus
bambus
bazalka
bazalka pravá
lykové viákna
brest väz
brest väz
bavlna
bavlník
bavlník
bavlník
bavlnený odpad
bavlnené lintre
bavlnené vlákna
javor horský
borovica horská
brest horský
brest horský
breza
breza pístnatá
jaseň mannový
araukária

Bruchweide
Buchsbäum
echter B.
immergrüner B.
Buchweizen
Chinagrass
Chinanessel
Douglasfichte
Douglasie
Douglstantne
Drosselbeere
Dünenhafer
Dürrenstaude
Eberesche
gemeine E.
zahme E.
Edelkastanie
Edeltanne
Eibe
Eiche
starke E.
Einjahrespflanze
Elsbeerbaum
echter E.
weisser E.
Elsbeere
Elsbeereberesche
Erle
nordische E.
schwarze E.
weisse E.
Ernteabfälle
Esche
gemeine E.
Espartograss
Espe
Esskastanie
Fackelbaum
Faserholz
Faulbaum
Federgras
Feigbohne
Feldahorn

vřba krehká
buxus
buxus vřdzyzelený
buxus vřdzyzelený
poňánka
ramia
ramia
douglaska tisolistá
douglaska tisolistá
douglaska tisolistá
jarabina vtácia
jačmenica piesočná
borievka obyčajná
jarabina
jarabina vtácia
oskoruša domáca
gaštan jedlý
jedľa biela
tis
dub
dub letný
jednorocná rastlina
broskyňa
broskyňa obyčajná
mukyňa obyčajná
broskyňa obyčajná
broskyňa obyčajná
jeľša
jeľša sivá
jeľša lepkavá
jeľša sivá
poľnohospodársky odpad
jaseň
jaseň štiħly
esparto, halfa
topoľ osika
gaštan jedlý
borovica sosna
vlákninové drevo
krušina jeľšová
kavyľ
vlčí bõb
javor poľný (klien)

Feldpappel
Femeľ
Feuerbaum
Fichte
    gemeine F.
Fimmel
Flachs
Flachsfasern
Flachsschäbe
Flachstroh
Flutterbinse
Flatterrüster
Flatterulme
Flieder
Föhre
Forle
Franzosenholz
Franzweizen
Geissbaum
Gerstenstroh
Getreidestroh
Ginster
Glanzsimse
Götterbaum
Gräser
Grauerle
Grünerle
Guajakbaum
Gurkenbaum
Haarbirke
Haarpriemengras
Haferschalen
Haferstroh
Hagebuche
Hainbirke
Hainbuche
Halflagras
Hanf
    gemeiner H.
Hanfgras
Hanfschäbe
Hanfstroh
Hängebirke

topoľ čierny
konopa siata
borievka obyčajná
    smrek
    smrek obyčajný
konopa siata
fan
fanové vlákna
fanové pazderie
fanové stonky
sitina rozložitá
brest väz
brest väz
baza čierna
borovica sosna
borovica sosna
gvajakový strom
pohánka
jaseň štiuly
jačmenná slama
obilninová slama
kručinka
sitina článkovaná
pajaseň žľaznatý
traviny
jelša sivá
jelša zelená
guajakový strom
magnólia končistolistá
breza pľstnatá
kavyľ vláskovitý
ovsené plevy
ovsená slama
hrab obyčajný
breza tuhá
hrab obyčajný
esparto, halfa
konopa
konopa siata
agáva
konopné pazderie
konopné stonky
breza bráďavičnatá

Hasel
Haselnuss
Haselulme
Heidekraut
    gemeines H.
Heidewacholder
Heuschreckenbaum
Hickory
Hirschholder
Hirschholunder
Hobelspäne
Holunder
Holzabfall
Holzfasern
Honigklee
    echter H.
Hopfenbuche
Hornbaum
Hornbuche
Hülse
Igeľföhre
Jochbaum
Jute
Jutehanf
Kapak
Kappweide
Kartoffelkraut
Kastanienbaum
Kästenbaum
Kastorbohne
Kaukasustanne
Kiefer
    gemeine K.
Kleiderbaum
Knirk
Knopfbirse
Kohltraps
Kohlsaaf
Kokos
Kornelkirschbaum
Kornelkirsche
Kranatbaum
Kranatwitbaum

lieska obyčajná
lieska obyčajná
brest horský
vres
vres obyčajný
borievka obyčajná
agát
bikória
kalina obyčajná
baza červená
hobliny
baza
drewný odpad
drewné vlákna
komonica
komonica lekárska
hrabovec hrabolistý
hrab
hrab obyčajný
cezmina
borovica primorská
hrab obyčajný
juta, jutovník
juta, jutovník
kapok
vřba biela
zemľaková vřaf
gařtan jedľy
gařtan jedľy
ricfn obyčajný
jedľa Nordmannova
borovica
borovica sosna
platan západný
borievka obyčajná
sitina kľbikatá
kapusta repka
kapusta repka
kokosovník, palma kokosová
drieň (svib)
drieň (svib)
borievka obyčajná
borievka obyčajná

Kranatwittstrauch
 Kranewittstrauch
 Kranwett
 Kronawettbaum
 Kronawettstrauch
 Krötenbinse
 Krötensimse
 Krummholzbaum
 Krummholzkiefer
 Kuschel
 Kussel
 Künstensequoie
 Lambertsnuß
 Lärche
 gemeine L.
 japanische L.
 sibirische L.
 westamerikanische L.
 zartschuppige L.
 Latsche
 Laubholz
 Laubholzart
 Legföhre
 Lein
 gebauter L.
 Lenne
 Leseholz
 Lieschkolben
 Lilienbaum
 Linde
 grossblättrige L.
 holländische L.
 kleinblättrige L.
 Lupine
 blaue L.
 gelbe L.
 schmalblättrige L.
 weiße L.
 Magnolie
 Magnolienbaum
 Maienbaum
 Maisstroh
 Mammutbaum
 borievka obyčajná
 borievka obyčajná
 borievka obyčajná
 borievka obyčajná
 borievka obyčajná
 sitina žabia
 sitina žabia
 borovica horská
 borovica horská
 borovica sosna
 borovica sosna
 sekvoja vždyzelená
 lieska najväčšia
 smrekovec
 smrekovec európsky
 smrekovec japonský
 smrekovec sibírsky
 smrekovec západný
 smrekovec japonský
 borovica horská
 listnáč
 listnáč
 borovica horská
 fan
 fan úžitkový
 javor mliečny
 haluzina
 páka
 magnólia
 lipa
 lipa veľkolistá
 lipa veľkolistá
 lipa malolistá
 vlieč böb
 vlieč böb úzkolistý
 vlieč böb žltý
 vlieč böb úzkolistý
 vlieč böb biely
 magnólia
 magnólia
 breza pístnatá
 kukuričné byle
 sekvoja mamutia

Mandelbaum
 Manilahanf
 Mannaesche
 Markbinse
 Maronenbaum
 Masseler
 Massholder
 Maulbeerbaum
 roter M.
 Mellilotenkle
 Melote
 Mohrenhirse
 Moorbirke
 Moosbeere
 schwarze M.
 Myrtenodorn
 Nadelholz
 Nadelhölzer
 Nessel
 chinesische N.
 grosse N.
 Nesselfasern
 Nesselstengel
 Nordmannstanne
 Nussbaum
 indianscher N.
 Nusskiefer
 Ohrweide
 Oelnussbaum
 Omorikafichte
 Ostlinde
 Papierbirke
 Pappel
 kanadische P.
 Pechbaum
 Pechkiefer
 Pechtanne
 Pflanzenfasern
 Pflimengras
 Pickelbeere
 Pinie
 Platane
 abendländische P.

mandľa
 manila, manilské konope
 jaseň mannový
 sitina
 gaštan jedlý
 javor poľný (klen)
 javor poľný (klen)
 moruša
 moruša červená
 komonica
 komonica
 cirok
 breza pístnatá
 brusnica
 čučoriedka obyčajná
 cezmína ostrolistá
 ihličnan
 ihličiny
 žihľava
 ramia
 žihľava dvojdomá
 žihľavové vlákna
 žihľavové stonky
 jedľa Nordmannova
 orech vlašský
 kokosovník, palma kokosová
 borovica pnia
 vrba ušatá
 orech popolavý
 smrek omorika
 lipa malolistá
 breza papierovitá
 topoľ
 topoľ kanadský
 smrek obyčajný
 borovica tuhá
 smrek obyčajný
 rastlinné vlákna
 kavyľ
 čučoriedka obyčajná
 borovica pnia
 platan
 pistan západný

amerikanische P.
 morgenländische P.
 orientalische P.
 Preiselbeere
 Priemkraut
 Pulverfaulbaum
 Pyramidenpappel
 Quicke
 Quitschbeere
 Quitze
 Ramie
 Ramiefasern
 Raps
 Rapskohl
 Rapsstroh
 Raseneiche
 Raubbirke
 Rauschbeere
 Rebe
 Reisstroh
 Ried
 Riesenschilf
 Riesentanne
 Rizinus-Wurzel
 Robinie
     gemeine R.
     weisse Robinie
 Roggenstroh
 Rohr
 Rohrglanzgras
 Rohrkolben
     breitblättriger R.
     schmalblättriger R.
 Rohrschilf
 Rosskastanie
     weisse R.
 Rotbuche
 Roteibe
 Roterle
 Rotfichte
 Rotkiefer
 Rottanne
 Ruchbirke
 platan západný
 platan východný
 platan východný
 brusnica
 kručinka
 krušina jeľsová
 topol pyramidový
 jarabina vtáčia
 jarabina vtáčia
 jarabina vtáčia
 ramia
 ramiové vlákna
 kapusta repka
 kapusta repka
 slama kapusty repky
 dub letný
 breza plstnatá
 čučoriedka barinná
 vinič hroznorodý
 ryžová slama
 trst' obyčajná
 trsteník
 sekvoja mamutia
 ricinový koreň
 agát
 agát biely
 agát biely
 ražná slama
 trst'
 lesknica trstovitá
 páika
 páika širokolistá
 páika úzkolistá
 trst'
 pagaštan
 pagaštan konský
 buk lesný
 tis obyčajný
 jeľša lepkavá
 smrek obyčajný
 borovica hustokvetá
 smrek obyčajný
 breza plstnatá

Hüster
 Saarbaum
 Saarbuche
 Saathanf
 Sadebaum
     gemeiner S.
     virginischer S.
 Sadewacholder
 Saflor
 Samenhanf
 Sandhaargras
 Sandroggen
 Sanktkraut
 Scheinakazie
 Schilf
     italienisches S.
 Schilfrohr
 Schlinge
     gemeine S.
 Schmuckmalve
 Schmucktanne
 Schneeball
     wolliger S.
 Schotendorn
     gemeiner S.
 Schwarzbeere
 Schwarzerle
 Schwarzfichte
 Schwarzföhre
 Schwarzkiefer
 Schwarznuss
 Schwarzpappel
 Schwarztanne
 Schwindelbeerbaum
 Seeföhre
 Seekiefer
 Sepenbaum
 Sequoie
 Sevenbaum
 Silberpappel
 Silberweide
 Simse
     blaugrüne S.
 breast
 topol čierny
 topol čierny
 konopa siata
 borievka
 borievka netata
 borievka virginská
 borievka netata
 požit
 konopa siata
 jačmenica piesočná
 jačmenica piesočná
 vřbovka úzkolistá
 agát biely
 trst'
 trstenik
 trst'
 kalina
 siripútka
 abutilon
 araukária
 kalina
 siripútka
 agát
 agát biely
 čučoriedka obyčajná
 jeľša lepkavá
 smrek čierny
 borovica čierna
 borovica čierna
 orech čierny
 topol čierny
 smrek obyčajný
 siripútka
 borovica primorská
 borovica primorská
 borievka netata
 sekvoja
 borievka netata
 topol biely (linda)
 vřba biela
 sitina
 sitina sivá

zusammengedrückte S.
 Sommerlärche
 Sommerlinde
 Sonnenblume
   einjährige S.
   knollige S.
 Sonnenblumenstengel
 Sorghohirse
 Sorghum
 Sorghumhirse
 Sorghumstengel
 Sperbervogelbeere
 Spierling
 Spitzhorn
 Steinklee
   gebrüchlicher S.
 Steinkleestengel
 Steinlinde
 Steppengras
 Sternkiefer
 Stieleiche
 Strandhafer
 Strandkiefer
 Strandroggen
 Strandweizen
 Strauchmandel
 Strobe

 Stroh
 Sumach
 Sumpfpresse, virginische
 Sykomore
 Tabakstengel
 Tamariske
 Tangelbaum
 Tanne
   sibirische T.
 Taubeere
 Taxus
 Teichkolben
 Teichrohr, gemeines
 Teichschilf
 Thuja

sitina stisnutá
 smrekovec opadávy
 lipa veľkolistá
 snečnica
 snečnica ročná
 snečnica topinambur
 snečnicové byle
 cirok obyčajný
 cirok
 cirok obyčajný
 cirokové stonky
 oskoruša domáca
 oskoruša domáca
 javor mliečny
 komonica biela
 komonica lekárska
 stonky komonice bielej
 lípa malolistá
 kavyľ
 borovica primorská
 dub letný
 jačmenica piesočná
 borovica primorská
 jačmenica piesočná
 jačmenica piesočná
 mandľa nízka
 borovica Weymouthova (vejmutov-
   ka)
 slama
 sumach
 tisovec dvojradový
 platan západný
 tabakové byle
 tamariška
 borovica sosna
 jedľa
 jedľa sibirská
 čučoriedka obyčajná
 tis obyčajný
 páľka
 trst' obyčajná
 trst' obyčajná
 tuja

Topinambur
 Topinamburstengel
 Tort
 Traubenahorn
 Traubenholunder
 Trauerbirke
 Trompetenbaum
   amerikanischer T.
 Trunkelbeere
 Tulpenbaum
 Typha
 Ulme
 Vogelbeerbaum
 Vogelbeereberesche
 Wacholder
 Wacholderbaum
 Wacholderbeere
 Walddistelstrauch
 Waldhase!strauch
 Waldheidelbeere
 Waldholunder
 Waldsimse
 Waldweidenröschen
 Walnuss
 Walnussbaum
   gemeiner W.
   grauer W.
   schwarzer W.
 Warzenbirke
 Wasserbuche
 Wasserlinde
 Weckholder
 Weide
   graue W.
   rote W.
 Weidenröschen
   grosses W.
   kleinblütiges W.
   rauhhaariges W.
   rosenrotes W.
   schmalblättriges W.

snečnica topinambur
 stonky snečnice topinambur
 rašeliná
 javor horský
 baza červená
 breza bradavičnatá
 katalpa bignóniovitá
 katalpa bignóniovitá
 čučoriedka barinná
 faliovník tulipánokvety
 páľka
 brest
 jarabina vtáčia
 jarabina vtáčia
 borievka
 borievka obyčajná
 borievka obyčajná
 cezmlná ostrolistá
 lieska obyčajná
 čučoriedka obyčajná
 baza červená
 sitina ostrokveta
 vrbovka úzkolistá
 orech vlašský
 orech
 orech vlašský
 orech popolavý
 orech čierny
 breza bradavičnatá
 platan západný
 lípa veľkolistá
 borievka obyčajná
 vrbva
 vrbva popolavá
 vrbva purpurová
 vrbovka
 vrbovka chlpatá
 vrbovka malokvetá
 vrbovka chlpatá
 vrbovka ružová
 vrbovka úzkolistá

Weissbirke	breza bradávičnatá
Weissbuche	hrab obyčajný
Weisserle	jeľša sivá
Weisskiefer	borovica sosna
Weisspappel	topoľ biely (linda)
Weisstanne	jeľša biela
Weizenstroh	pšeničná slama
Welschnussbaum	orech vlašský
Weymouthskiefer	borovica Weymouthova (vejmutov- ka)
Wickbohne	vlieč bôb biely
Wiesenschmiele	sitina
Winterbirke	breza plstnatá
Winterlinde	lipa malolistá
Wolfsbohne	vlieč bôb
Zapfenholz	krúšina jeľšová
Zeder	céder
japanische Z.	kryptomeria japonská
russische Z.	borovica limba
Zederbaum	céder
virginischer Z.	borlievka virgínska
Zedernkiefer	borovica limba
Zellstoffholz	vlákninové drevo
Zimtlorbeer	škoricovník cejlónsky
Zirbe	borovica limba
Zirbelbaum	borovica pínia
Zirbelfichte	borovica limba
Zirbelkiefer	borovica limba
Zirbelnusskiefer	borovica limba
Zirbelnusstanne	borovica limba
Zitterespe	topoľ osika
Zitterpappel	topoľ osika
Zotteblume	vachta
Zottenblume	vachta
Zuckerahorn	javor cukrodarný
Zuckerbirke	breza tuhá
Zuckerhirse	cirok cukrový
Zuckerkiefer	borovica Weymouthova (vejmutov- ka)
Zuckermassholder	javor cukrodarný
Zwergahornbaum	javor tatársky
Zwergbirke	breza trpasličia

Zwergwacholder
Zypresse
japanische Z.
virginische Z.

borlievka níзка
cyprus
kryptoméria japonská
tisovec dvojradový

J. Krivosudský

POZNÁMKY A DISKUSIE

POZNÁMKY K SLOVENSKEJ LEKÁRSKEJ TERMINOLÓGIÍ

Prvoradou úlohou, ktorú si vytýčila Komisia pre lekársku terminológiu pri SAV, bolo ustáliť slovenské anatomické názvoslovia. Táto úloha je prakticky splnená. Až vyjdú nové Nomina anatomica, bude nová anatomická terminológia záväzná pre každého autora. Iná je situácia pri iných lekárskych termínoch, napr. patologickoanatomických (resp. patologických), histologických, klinických a pod. Pritom v našej odbornej tlači sa v slovenskom znení používajú neanatomické lekárske termíny omnoho viac ako anatomické. Pretože tu neexistuje príslušné ustálené názvoslovie, je možná značná voľnosť pri výbere termínu. Do značnej miery tu usmerňujúco pôsobia jazykoví korektori, najmä v našich lekárskych časopisoch. Odbornú terminológiu však nemôže určovať jazykovedec; tu je potrebná diskusia a nakoniec dohoda odborníkov (ktorí, pravda, musia rešpektovať pripomienky jazykovedca). Nedávno v tomto časopise predložil na diskusiu niektoré svoje návrhy patologických termínov doc. Kutlík (Kutlík I., Zo slovenského patologickoanatomického názvoslovia (I), Slov. odb. názvoslovie 8, 53, 1960). Už aj predtým sa o niektorých termínoch v tomto časopise diskutovalo. Viac sa diskutovalo v súvislosti so slovenským prekladom Valachovej učebnice patologickej anatómie a fyziológie pre zdravotnícke školy, ktorého autorom je V. Findo. Ešte väčším podnetom k diskusi je učebnica špeciálnej chirurgie pre medikov (Čeští a slovenští chirurgové, Speciální chirurgie, Stát. zdrav. nakl., Praha, 1959), kde z jazykovej stránky boli autori slovenských statí ponechaní celkom na seba, ako to je už pri bežnom listovaní v tejto knihe celkom zrejme. Autori postupujú celkom ľubovoľne pri používaní neanatomických lekárskych termínov, ale ani pri anatomických termínoch sa často nepridržajú ustálenéj anatomickej terminológie. Pritom sú aj veľmi nejednotní: niektorí používajú správne názvy, iní svoje vlastné preklady latinských termínov, ešte iní poslovenčujú české výrazy.

Najprv uvediem niekoľko príkladov z anatomického názvoslovia: viečko (inde viečko) m. *mihalnica*, ľadviny (aj ľadvinky) m. *obličky*, nadľadvinky

m. *nadobličky*, chrupavka, chrupavčité m. *chrupka, chrupkový*, spojivky m. *spojovky*, kýčelný zhyb m. *bedrový kĺb*, žľazy krčné m. *krčné uzliny*, zvrtný nerv m. *návrtný nerv*, prepážka m. *priehradka*, artériový prítok m. *artériový (tepnotný) spoj*, hviezdicovitá uzlina m. *hviezdicovitý (nerвовý) uzol*, pohrudničná dutina m. *pohrudnicová dutina*, bráničný nerv m. *bráničový nerv*, šľasinky m. *šľachové struny*, pletň (napr. hemoroidálna) m. *šľeň*, zdržiaky m. *zvieracie*, malik m. *malíček*, miešne nervy m. *miešňové nervy*, pažný pletenec m. *ramenná šľeň*, chodidlo m. *stupaň*. Ďalej sa spomínajú „žliabky ciev“ alebo „ššov“ (na ľavke). V prvom prípade ide zrejme o *tepnotvé brázdy*. Čo by mohli byť žliabky ššov, neviem. Nesprávne sa používajú aj niektoré histologické termíny, ako bunika m. *bunika*, pojivo m. *spojivo*. Pritom tieto termíny sú aj v Pravidlách slov. pravopisu.

Hlavnú časť svojho príspevku by som chcel venovať patologickým, resp. iným neanatomickým lekárskym termínom. Slovo *nádor* sa v slovenčine používa výlučne vo význame „neoplazma“. V češtine má niekedy aj širší význam, napr. hovorí sa o infekčnom nádore sliziny. V slovenčine sa tu tumor lleria musí preložiť ako *zväčšenie* alebo *zrudenie sliziny*. Práve tak jeden z autorov nesprávne píše, že pri kefalhematóme je hmatný nádor. Tu tiež ide o zrudenie. Pretože sa v češtine slovo *nádor* používa v širšom význame, je tu niekedy snaha prekladať termín *neoplazma* ako *novotvar*. Pravda, v tejto učebnici sa v českých statiach používa *nádor*. Naproti tomu jeden zo slovenských autorov zaviedol termín *novotvar*. Slovo *nádor* sa vo význame „neoplazma“ vžil a používa sa obľúbene vo všetkej našej knižnej i časopiseckej tlači. Preto termín *novotvar* treba zamietnuť, aby nebola duplicita termínov. V slovenčine je tento termín celkom nepotrebný.

U jedného autora sa sústavne používa slovo „zánet“. Správny slovenský výraz, pevne zakotvený a bežne používaný, je *zápal*. Aj v tejto knihe všetci ostatní slovenski autori používajú *zápal*. Snáď autor zvolil slovo „zánet“ preto, aby to bolo zrozumiteľné aj českým čitateľom. To však možno do určitej miery brať do ohľadu pri ušatovaní slovenského termínu, ale ustálený zaužívaný termín nemožno z týchto dôvodov svojvoľne nahradiť iným. Iní autori si taketo starosti vôbec nerobia. Napr. slovo *ospýk* český čitateľ iste nerozumie. Tu sa mohol snáď v zátvorkách uviesť český termín (podobne, ako na jednom mieste nájdeme *stavec (obratel)*). A sú aj slová v tejto knihe, ktorých význam ani slovenský čitateľ tak ľahko neuhádne, ako napr. *obritky*. Pod vplyvom češtiny sa používajú často aj iné termíny, napr. výduť m. *vydutina*, zbytnenie m. *zmohutnenie*, bujenie m. *bujenie*, závrat m. *závrat*, zhmoždenie m. *zmláždenie* (na iných miestach správne), dna m. *pakostrnica*, kojenec m. *dojča*, chudokrvný m. *málokrvný*, puchier m. *pluzgier*, srážlivosť krvi m. *zrážavosť* atď. Naopak, niektorí autori zrejme pod vplyvom zráškov jazykového korektora, na ktoré sú zvyknutí pri uverejňovaní svojich prác v našich lekárskejších časo-

pisoch, používajú termín *kongenitálna chyba*. Iní autori píše *vada* (srdcová *vada*). Svoje dôvody pre termín *vada* som už v tomto časopise uviedol. (Ondruš B., Poznámky k slovenskému lekárskeému názvosloviu, Slov. odb. názvoslovie 2, 150, 1954.) V príspevku, ktorý som už na začiatku svojich poznámok spomenul, stavia sa za tento termín aj doc. Kutlík.

Zložitejšia je situácia, ak sa z češtiny preberú názvy, za ktoré v slovenčine dosiaľ nemáme ustálený termín. Tak sa môžeme dočítať napr. o „uškrnutí“. Ide o mechanický prevod z českého *uskřinutí*. Také slovo v slovenčine nemáme. Kutlík (v citovanom článku) navrhuje *zakliesnenie*. S týmto termínom by som celkom súhlasil. Hoci väčšina slovenských autorov výraz *absces* neprekladá, u niektorých nájdeme miesto neho „hľuza“. To je prevzaté z českého *hříza*. Lenže tak prekladať nemožno. Slovenské *hľuza* sa pre *absces* vôbec nehodí. *Absces* je dutina vyplnená hnisom a *hľuza* je celkom niečo iné ako nejaká dutina (porovnaj *hříza* zemiaka). V citovanom článku varuje Kutlík pred násilnými neologizmami. Úsilie náš slovenský názov pre každý odborný výraz má podľa neho neraz veľmi problematickú cenu. Ako termíny, ktoré sú už v cudzojazyčnom odbornom názvosloví neologizmom a ktoré neodporúča prekladať, uvádza *amyloid*, *pinealom* a *infarkt*. S tým možno celkom súhlasil. Myslím, že podobne netreba nasilu hľadať slovenský výraz pre *absces*, *flegmónu* a pod. Treba preto naďalej používať *absces* a termín „hľuza“ ako celkom nesprávny, vecne nezodpovedajúci zavrhnúť. (Ostatne slovo *flegmóna* sa ani v tejto knihe nikto preložiť nepokúsil a asi by to ani vôbec nebolo.) Už som spomenul, že netreba prekladať slovo *infarkt*. V češtine sa *infarkt* prekladá ako *záhat*. Tento výraz je vecne nesprávny, a i keď slovo samo by obstálo z jazykovej stránky, nemožno ho prevziať. Infarkt totiž nie je záhat, ale jej následok. Je to odumretý okrosok tkaniva následkom zahatenia prítoku krvi. Nemožno zarmieňat príčinu s následkom. Podobný problém vzniká vtedy, keď je zahatený (alebo prihatený) nie prítok, ale odtok krvi. Tu sa krv, ktorá nemôže žilami dobre odtékať, hromadí pred prekážkou. Túto stagnáciu krvi čiže venostázu odporúča Kutlík (Kutlík I., Paberky zo slovenského anatomického a patologického názvoslovia, Slov. odb. názvoslovie 6, 154, 1958) nazývať *prihatou*. V tomto prípade je zase venostáza následkom prihatenia odtoku krvi a nemožno venostázu samu označiť ako *prihat*. Kutlíkove dôvody proti termínu *nabehnutie* plne akceptujem a myslím, že nemožno ani mechanicky prevziať české slovo *městnání* v poslovenčenej podobe „mestnanie“. Práve tento termín „mestnanie“ sa vyskytuje v komentovanej učebnici. To je nesprávne. Dornievan sa, že by vôbec nebolo chybou, keby sa tu bolo hovorilo o *venostáze* alebo o *stagnácii krvi* (resp. aj *stagnácii moču*). Slovo *záhat* použil jeden autor vo význame „embólia“. Je to iste logickejšie ako označiť týmto slovom infarkt, ale nemusím snáď veľmi dokazovať, že sa treba vyhýbať odborným termínom, ktoré sa používajú aj v češtine, ale v inom vý-

zname. Veď práve táto učebnica, kde sa takto ocitol ten istý výraz v tej istej knihe v dvoch rôznych významoch, je pre to najlepším dokladom.

Ďalších niekoľko poznámok sa týka písania cudzích slov v poslovenčenej forme. Tu, ako je známe, treba písať foneticky. V tejto učebnici chirurgie nájdeme však eosinofilný m. *eozinofilný*, atherom m. *ateróm*, rhinogený m. *rinogénny*, benigný a maligný m. *benigný*, ptoza, m. *ptóza* a mnoho a mnoho ďalších chýb. Slová typu *dráma* sú v slovenčine ženského rodu. V knihe sa však hojne píše stroma, stromatu m. *stróma*, *stróm*, *guma*, gummata m. *guma*, *gumy* a pod. Ďalej, v knihe sa slovo *lúmen* vôbec nesklonuje a píše sa „do lumen, bez akýchkoľvek lumen“ m. *do lúmena*, *bez akýchkoľvek lúmenov*. Pri skloňovaní cudzích slov (v poslovenčenej forme) treba pridávať prípony k prvému pádu, má teda byť *ulcus*, *ulcusy* a nie *ulkus*, *ulcerá*, *rekurensu* a nie *rekurentu* a pod. Na druhej strane nemožno napr. *cozitis* v poslovenčenej forme označiť ako *kozitis*. Museli by sme totiž pozitis skloňovať „*koxitisu*, *koxitise*“ atď. Pretože sú však už celkom vžitá tvary *koxitidy*, *koxitide* atď., musí prvý pád znieť *koxitída*. V knihe sa ďalej cudzojazyčné výrazy *furunculus*, *carbunculus*, *foliculus* poslovenčujú na „*furunkel*, *karbunkel*, *folikel*“. *Tuberculum* sa však správne nazýva *tuberkul*. Podobne aj predošlé výrazy majú znieť *furunkul*, *karbunkul*, *folikul*. Nesprávne sú aj skrátené formulácie, ako „*plexus obrny*, u *plexus brachialis neuralgii*, pri *Basedowe*“ (inde: pri *basedowe*).

O tlačových chybách, ktorými sa niektoré state len hemžia, nebudeme sa bližšie zmieňovať. Sú v podstate dvojaké. Alebo sú slovenské výrazy počítané (ztrácajú, testovité, zpomalenie, smysel, zpravidla) alebo až „preslovenčené“ (rozdiel, dĺžka, prítomnosť, šelest, mesačný, presvieta, zmeruje). To len ukazuje na to, že tlačová korektúra slovenského textu má aj v českých vydavateľstvách robiť človek, ktorý vie po slovensky.

Dalo by sa hodne popísať i o štýlistických chybách v slovenských statiach tejto publikácie. Nechcem sa však pliesť do remesla jazykovým odborníkom. Len by som tu na záver svojich poznámok bez komentára od citoval niekoľko viet z tejto učebnice:

Choroba nevykonáva tlak na mozog (26). Neohraničený, difúzny ráz lebečnej tuberkulózy postihuje väčšie plochy (26). Konečná neuroplégia a kontrolovaná hypothermia po počítačnom naďnení a polypragmazií je indikovaná len pri možnosti prísnej kontroly (45). Pozorným vyšetrením a sledovaním majú i tieto „bezpríznakové“ zlomeniny... príznaky úrazov CNS (36). Prognóza srdcových poranení sa zlepšila a t. č. je pod 50 % (306).

B. Ondruš

A. Šternfeld, *Smer Mesiac. Od umelých družíc k medziplanetárnym letom* (preložil J. Barica), Mladé letá, Bratislava 1959, s. 203, brož. Kčs 4,70, viaz. Kčs 9,-.

Veľmi pohotove, i keď s mnohými prekážkami vyplývajúcimi z úspechov sovietskych rakiet, vydali Mladé letá jasne a pútavo napísanú knihu A. Šternfelda. V poslednej chvíli ju doplnili statami prof. J. Vanoviča o novších úspechoch sovietskej vedy a v najposlednejšej chvíli — keď už knižka bola v tlači — ešte aspoň vložkou s úradnou správou o vypustení tretej kozmickej rakety.

Knižka podáva veľmi zaujímavý materiál aj pre obohacovanie našej slovnéj zásoby novými termínmi z oblasti kozmonautiky. Sú to napr. termíny *raketová loď* (9), *kozmičná loď* (10, 19), *kozmičný letún* (14, 55), *medziplanetárna loď* (*passim*), *loď — družica* (112), *družica — observatórium* (89). Treba kvitovať, že sa tu nepoužíva názov *koráb*, ktorý sa sústavne vyskytoval v úradných správach, zrejme vplyvom ruštiny. I keď pri týchto názvoch okrem ruštiny pôsobia azda aj reminiscencie na verneovské romány, predsa nemožno odizovať názov pre staré loďe ako názov nových kozmonautických dopravných prostriedkov.

Bolo by však dobre vyhnúť sa aj názvom *loď — družica* a *družica — observatórium*, lebo tento typ pomenovaní nie je v slovenčine obvyklý. Pravda, vhodný návrh predbežne ešte nemáme.

V knižke sú zacytované aj iné názvy z kozmickej terminológie. Možno uviesť napr. „*antigravitčný oblek*“ (40), *protimeteorový gušomet* (54), *bezgravitačná dráha* (162), *kozmonautika*, *kozmonaut*, *astronaut* (na s. 97 neopatrnením „*astronautik*“), *preťaženie* (vo význame „*zvčšená príťažlivosť*“, 36) a pod.

Pritom je prirodzené, že ako v začiatkoch každej vedy a každého odboru aj tu je terminológia rozkolísaná, ešte neustálená, preto je popí sa i niekoľko názvov s rovnakým významom. Tento stav je vo všetkých jazykoch, preto tým menej možno žiadať jednotnosť v preklade.

Preklad sám je pomerne plynulý. Iba na niekoľkých miestach sú trochu nejasné vety. Napr. na s. 19: *Let loď vo vzduchoprázdnom priestore bude možné raketovým pohonom zrýchľovať alebo spomaľovať, a keď treba, aj meniť smer letu*. Aj pred výrazom *meniť smer letu* malo byť sloveso *bude možné*.

Vo vete *Keď na medziplanetárnej stanici znovu zastavia loď, odštartuje do kozmického priestoru* (34) nie je celkom jasné, či odštartuje stanica alebo loď. Dá sa síce usúdiť, že podmetom hlavnej vety je *loď*, lenže vo

vedľajšej vete je slovo *loď* v akuzative, teda nemôže sa hneď stať podmetom.

Pretážená údajmi a čírkami je napr. táto veta: *Pre pozorovateľa na Zemi bude mať družica, letiaca vo výške 200 kilometrov, v okamžiku, keď letí priamo nad ním, rovnakú uhlovú (zdanlivú) rýchlosť ako lietadlo, letiace vo výške 7130 metrov rýchlosťou 1000 kilometrov za hodinu alebo vo výške 3065 metrov rýchlosťou 500 kilometrov za hodinu* (69). Prí vlastky družica letiaca... a lietadlo letiace... treba pokladať za tesné.

Podobne zložitá je aj toto súvetie: *Ak sa prvá kozmická raketa stala pre astronómiu zaujímavým telesom preto, že si toto vymenoilo tri nebeské telesá, pod ktorých gravitačným vplyvom sa pohybovalo (točilo Zem, Mesiac a Slnko), druhá kozmická raketa je ešte zaujímavejším telesom, lebo je to teleso, ktoré prvýkrát v histórii uskutočnilo komunikáciu medzi dvoma nebeskými telesami* (175). Nejde vlastne o podmienkové súvetie, preto ho ľahko možno rozložiť na dve samostatné vety. V prvej sa hovorí, že prvá kozmická raketa sa pohybovala v gravitačnom poli troch nebeských teles, a to je pritom zaujímavé; v druhej sa konštatuje komunikácia medzi dvoma nebeskými telesami.

Napokon treba ešte upozorniť na niektoré iné lexikálne i pravopisné chyby. Azda zo strachu pred slovesným podstatným menom vznikla veta. *Vytvoril umelú družicu s posádkou predpokladá mnohé ťažkosti* (26). Malo tu azda byť: *Vytvorenie družice predstavuje veľké ťažkosti*, alebo: *Vytvoril družicu predpokladá riešiť ťažkosti*. Taký istý prípad je vo vete *Dosiahnuť potrebnú rýchlosť v určitej výške a presný smer letu v tejto chvíli sú rozhodujúce pre úspešné vypustenie umelej družice* (57). Správne: *Dosiahnutie potrebnej rýchlosti... je rozhodujúce*.

Nesprávne slová sú napr. „riadič automatu“ (54) m. vodič, „zamerovanie“ (54) m. zameriavanie, „poloos“ (63, 64) m. polos, „retranzlačné stanice“ (92) m. retranzlačné stanice, „rozzeravit do bieleho plameňa“ (108) m. do bieleho žiaru (nie plameň, ale teleso je rozzeravené), „elektrovolt“ (134) m. elektrónvolt, „unikavá rýchlosť“ (151) m. unikavá rýchlosť (nemá náchylnosť unikať, ale týka sa úniku), „tvár gule“ (177) m. tvar gule, „kraj Pokoja“ (191) m. more Pokoja, „tryska“ m. dýza (obr. 6), „seizmograf“ (198) m. seizmogram.

Nedopatrnením sa píše veľké začiatkové písmeno v slove *mesiac*, ak sa hovorí o niekoľkých mesiacoch (*Novoobjavené Mesiacce budú za hranicami atmosféry*, 103). Tu už zrejme nejde o vlastné mená, lebo ak bude mesiacov viac, budú musieť mať osobitné mená.

Vcelku možno i pri uvedených pripomienkach Šternfeldovu knižku i jej slovenský preklad oceniť ako záslužný čin, vhodne uvádzajúci edíciu čo zaujíma mladých ľudí.

J. Horecký

Fernando Lazaro Carreter: *Diccionario de terminos filológicos*, Editorial Gredos, Madrid 1953, str. 368.

Medzi terminologickými slovníkmi z rôznych vedných oblastí sa objavujú aj slovníky zhrňajúce, vykladajúce a normujúce jazykovednú terminológiu. Tento cieľ si určuje i španielsky *Slovník jazykovedných terminov*.

Výberom hesiel sa tento slovník čiastočne podobá americkému slovníku jazykovedných terminov (*Dictionary of Linguistics*, Mario A. Pei, Frank Gaynor, Philosophical Library, New York 1954). Odlišuje sa však od neho tým, že vykladá ešte ďalšie skupiny výrazov, ktoré v americkom slovníku nie sú, alebo sú spracované len ojedinele. Sú to napr. názvy jazykovedných smerov a škôl (*marrismo, purismo, estructuralismo, antimentalismo* atď.) i termíny vytvorené a formulované jednotlivými jazykovedcami alebo jazykovednými združeniami na pomenovanie určitých javov, ktoré sa však vo všeobecnosti používajú veľmi zriedka (*Signos-grupos* — Trubekoj; *polítionia* — Pražský lingvistický krúžok; *Expresionismo lingüístico* — Richter; *Metagoge* — autori *Slovníka španielskej akadémie*). Inou skupinou spracovanou v Carreterovom slovníku sú pomenovania druhov a typov písma (*epicorica, ideografía, glagolica, demotica*), pomenovania chýb zapríčinených organickou chybou artikulačných orgánov alebo nepresnou a neporiadnou výslovnosťou (*ditología, ecolalia, anartria*).

Okrem vymenovaných skupín slov, ktoré odlišujú španielsky slovník jazykovedných terminov od amerického, odlišujú sa oboja slovníky navzájom spracovaním hesiel. Kým v americkom slovníku sú najzákľadnejšie termíny spracované veľmi stručne, charakterizované jednou, dvoma vetami, výklady v španielskom slovníku sú obvyčajne širšie.

V každom hesle hneď za heslovým slovom je termín i v nemčine, angličtine a francúzštine. Napr.:

Debitamiento. A. Schwächung; I. Weakening; F. Affaiblissement.

Palabra. A. Wort; I. Word; F. Mot.

Union. A. Bindung, Anschluss; I. Connection; F. Liason.

Za cudzojazyčnými pomenovaniami nasleduje výklad, niekedy celkom krátky, ale výstižný, najčastejšie však veľmi široký a podrobný. Napr. pri termíne *Estructuralismo* (štrukturalizmus) — smer súčasnej jazykovedy, ktorý chápe jazyk ako organický systém, ako spojenie nedeľiteľných prvkov tvoriacich navzájom určitú štruktúru — je nielen táto stručná definícia, ale aj výklad o jeho vzniku a význame.

Nazdávame sa, že takýto výklad je na terminologický slovník veľmi široký, príliš podrobný. Celkom by postačila jeho prvá veta.

Široký a dôkladný výklad autor niekedy dopĺňa ešte aj citátmi z krásnej literatúry (ak ide o termíny z poetiky), grafickými znakmi, ktorými sa označujú jednotlivé stopy v poetike (daktyl, trochej), diakritickými znakmi (čiarika, úvodzovky, výkričník), príkladmi, ba niekedy aj citátom

z diela niektorého známeho jazykovedca, z Gramatiky alebo Slovníka španielskej akadémie a pod.

Slová použité vo výklade, ktoré sa spracúvajú na niektorom mieste v slovníku ako samostatné heslá, sú označené hviezdičkou.

Za slovníkom je stručný zoznam spracúvaných termínov v troch rečiach: nemecky, anglicky a francúzsky. Pri každom z nich je za pomôckou španielsky ekvivalent.

Na škodu slovníka je, že si autor neujasnil funkciu a cieľ terminologického slovníka – zachytiť, utriediť a normovať termíny z určitej vednej oblasti. Preto v slovníku nezachytil len čisto jazykovedné termíny, ale spracúva i termíny z poetiky, pomenovania jazykov atď. Je to skôr filologická terminológia.

Takýto výber slov, hoci veľmi bohatý a pestrý (slovník má 1811 hesiel), je v terminologickom slovníku zbytočný. Je primeraný a vhodný skôr pre dielo encyklopedického charakteru. (Výberom slov a spracovaním môže byť vzorom jazykovedného terminologického slovníka *Slovník lingvistických termínů* od E. V. Kroteviča a N. S. Rodzeviča, vydaný Vydavateľstvom Ukrajinskej akadémie vied v Kijeve r. 1957.)

Výklady jednotlivých termínov nie sú nesprávne alebo chybné. Sú premyslené, len by sa žiadalo, aby boli stručnejšie. Výklad hesla v terminologickom slovníku si nemusí všímať celú chronológiu slova, jeho vznik, spôsob používania v rôznych epochách, príp. jeho uplatnenie v dielach. To je už úlohou slovníka encyklopedického charakteru.

I napriek spomenutým nedostatkom je španielsky *Slovník jazykovedných termínů* užitočné dielo, ktoré neraz pomôže a poslúži lingvistom pri ich práci.

O. Kajanová

Zd. Nováčik

ROBOTNÍČKE SPEVOKOLY NA SLOVENSKU

Práca je založená na širokom materiálnom výskume. Z archívnych dokumentov, správ z tlačí, notových slovníkov, plagátov a iných materiálov stavia autor ucelený obraz činnosti a spoločenského významu týchto súborov. Opisuje organizovanie prvých robotníckych speváckych krúžkov, ich činnosť pred prvou svetovou vojnou a po prvej svetovej vojne. Vznik ČSR postavil pred robotnícke spevokoly nové problémy. Niektoré spevokoly nezvládli novú situáciu, iné sa prihlásili jasne ku komunistickej strane alebo podliehali vplyvu sociálnej demokracie. Spoločenský význam robotníckych spevokolov sa prehľboval. Komunisticke hnutie s nimi počítalo, repertoár sa revolucionalizoval a najpokrokovejšie spevokoly sa zapísali bohatou činnosťou do histórie pokrokového robotníckeho hnutia. Aby lepšie splnili svoju úlohu, zjednocujú sa robotnícke spevokoly do Združenia, ktoré pre ne obstarávalo pokrokové skladby a organizovalo spoločné vystúpenia. Každým rokom pribudlo niekoľko nových spevokolov. Rok 1939 však narušil túto tradíciu. Najpokrokovejším spevokolom zakázali fašisti činnosť, iné donútili, aby sa spojili s meštiackymi spevokolmi alebo prešli do úplnej pasivity. Napriek týmto opatreniam utiahol sa veľa členov robotníckych spevokolov do politickej legality. Spevácka tradícia sa obnovila až po oslobodení. Nová spoločenská situácia podmienuje pestrý hudobný život a nové spevácke nadšenie a v mnohom vyúžila slávnú tradíciu starých robotníckych spevokolov.

SAV 1960, str. 136, obr. 45, brož. Käs 19,50.

Kolektív

VEĽKÝ RUSKO-SLOVENSKÝ SLOVNÍK I. diel

V roku 1960 začína vychádzať štvorzväzkový Veľký rusko-slovenský slovník. I. diel (A–J), ktorý už naša verejnosť dávno očakáva.

Význam Veľkého rusko-slovenského slovníka bude predovšetkým v tom, že bude pomáhať ďalej upevňovať a rozširovať naše poznatky o SSSR, jeho kultúre, vede a technike a bude tak pomáhať prehľbovať priateľstvo a spoluprácu medzi našim ľudom a ľudom Sovietskeho zväzu.

Veľký rusko-slovenský slovník, vypracovaný na základe najnovšej lexikografickej teórie pracovníkmi Slovenskej akadémie vied, spĺňa všetky požiadavky, ktoré slovník daného typu môže splniť. Bude cenným pomocníkom veľkým, ktorí sa zaoberajú ruštinou, ktorí čítajú sovietskú literatúru, ktorí študujú ruské odborné knihy a časopisy, i všetkým tým, ktorí prekladajú z ruštiny.

Slovník zachycuje celé slovné bohatstvo súčasnej ruštiny, a to nielen spisovný jazyk, ale i slová z rôznych stylistických vrstiev. Obsahuje značné množstvo termínov z rôznych odborov, skratiek, podáva bohatú ruskú frazeológiu so správnym pretmočením do slovenčiny. Poslúži ako spoľahlivá pravopisná pomôcka, ako gramatický ukazovateľ i ako ukazovateľ správnej ruskej výslovnosti a prízvuku. Ďalší diel vyjde r. 1962.

Po Veľkom rusko-slovenskom slovníku siahnu všetci naši pracujúci v snahe osvojiť si z literatúry najpokrokovejšiu sovietskú kultúru a vedu, kultúru bojujúcu za pokrok a svetový mier.

SAV, 1960, str. 764, viaz. 39,50, brož. Käs 32,50.